

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de decizie privind aprobarea bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024

Prezenta notă informativă oferă detalii cu privire la structura bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024 și conține principalele descrieri ale particularităților elaborării proiectului de buget. La baza proiectului de buget a stat Strategia de dezvoltare social-economică a municipiului Cahul pentru perioada 2020-2025, Planul multianual de investiții capitale, Strategia de dezvoltare sector de tineret 2023-2028, Strategia de dezvoltare a culturii 2030, obiectivele politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pentru anul 2024, prognoza principalelor indicatori macroeconomici, elaborată de ministerul Economiei și Infrastructurii, obligațiilor asumate de către Consiliul municipal pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a serviciilor publice, precum și particularitățile specifice de stabilire a relațiilor interbugetare, limitele de transferuri de la bugetul de stat către bugetul local. De asemenea au fost integrate propunerile și demersurile cetățenilor, consultate în cadrul întâlnirilor, audiențelor, sondajului public, etc, privind direcțiile prioritare și de interes pentru localitate.

La baza bugetului municipiului Cahul a stat regula bugetar-fiscală stipulată în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, cadrul bugetar pe termen mediu precum și de particularitățile privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2024 și a estimărilor pe anii 2025-2026, comunicate prin circulara Ministerului Finanțelor nr. 06/2-07-73 din 28.08.2023. Proiectul bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024 a fost elaborat în baza setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor R.Moldova nr.209 din 24.12.2015. La estimarea bugetului pentru anul 2023 s-a ținut cont de politicile fiscale, administrarea fiscală, cât și s-au asigurat ajustări prin menținerea unor constrângeri de cheltuieli, ținând cont de realitățile fiscale, ce vor contribui la menținerea trendului sustenabil al finanțelor publice locale.

În proiectul bugetului pe anul 2024, un accent deosebit este pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, prioritizării programelor de cheltuieli și direcționării resurselor disponibile către programe prioritare, fără a admite crearea de blocaje financiare în sistemul bugetar.

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont în primul rând de mijloacele financiare disponibile și neadmiterea deficitului bugetar cât și de propunerile parvenite de la instituțiile publice, necesitățile stridente ale acestora, de cadrul normativ ce reglementează veniturile colectate ale instituțiilor, dar totodată menținând echilibrul bugetar.

Respectiv, proiectul bugetului municipiului Cahul înaintat spre examinare Consiliului municipal Cahul este elaborat conform competențelor de către autoritățile executive în corespundere cu Legea R.Moldova nr.397 din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale”, și în conformitate cu art.20 alin.(2) al legii sus-numite care prevede includerea următoarelor date:

- Sinteza indicatorilor principali ai bugetului local: veniturile și cheltuielile bugetului prevăzute pentru anul bugetar;
- Nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate de către instituțiile publice;
- Venituri colectate de către instituțiile bugetare;
- Transferurile de la Bugetul de Stat;
- Plafonul datoriei unității administrativ teritoriale și plafonul garanțiilor acordate;
- Efectivul-limită al instituțiilor publice finanțate de la buget;
- Cuantumul fondului de rezervă.

Astfel proiectul deciziei este însoțit de anexe în care sunt reflectate sinteza indicatorilor generali și surse de finanțare ale bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024, componența veniturilor, resursele și cheltuielile conform clasificăției funcționale și pe programe, nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate contra plată de către instituțiile bugetare, transferurile de la bugetul de stat, efectivul-limită al statelor de personal, fondul de rezervă și regulamentul acestuia, precum

plafonul datoriei publice. Suplimentar menționăm faptul, că proiectul deciziei bugetare este însoțit și de o notă informativă cu toate anexele corespunzătoare.

Menționăm faptul, că conform modificărilor art.20 al Legii privind finanțele publice locale, cotele impozitelor și taxelor locale nu sunt parte componentă a proiectului de buget. Ele vor fi examinate prin decizii separate.

Astfel, resursele bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024 cuprind totalitatea veniturilor și a resurselor de finanțare formate din venituri proprii, defalcări transferuri, veniturile colectate precum și sursele de acoperire din contul vânzării și privatizării patrimoniului public și soldul de mijloace financiare disponibil estimat la 01.01.2024.

Proгноza veniturilor bugetului municipiului Cahul pe anul 2024 s-a efectuat reieșind din prevederile legislației fiscale în vigoare, analiza bazei fiscale pe fiecare tip de impozite, taxe și alte încasări la buget în perioada anilor 2021-2022 și executarea scontată a veniturilor în anul 2023, dar și de criza energetică cu care ne confruntăm. În partea ce ține de cotele de impozitare, pentru anul ce urmează acestea nu vor avea schimbări comparativ cu nivelul stabilit în anul 2023 .

Calculul IVPF pe anul 2024 pentru municipiul Cahul a fost efectuat reieșind din aplicarea ritmului de creștere a fondului de remunerare a muncii pe republică, prevăzut de indicatorii macroeconomici și de fondul de remunerare a muncii pe municipiul Cahul, avînd ca bază datele Biroului Național de Statistică privind câștigul salarial pentru 2022 și 2023, dar totodată nu au fost aplicate majorările salariale declarate, astfel urmînd a fi corelat bugetul local cu bugetul de stat după publicarea legii bugetare anuale.

Pentru anul 2024 cota defalcărilor de la impozitul pe venit din salariu a fost stabilită în mărime de 50 la sută din volumul total colectat .

La estimarea veniturilor bugetului municipiului Cahul pentru anul 2024 au fost utilizate diferite metode și informații utile cum ar fi:

- Analiza încasării veniturilor bugetului municipiului Cahul pe anii 2021-2022 și estimările scontate pe anul 2023;
- Datele privind încasarea impozitelor și taxelor la buget, precum restanțele existente;
- Datele BNS la situația din 01.01.2023 privind numărul de populație;
- Alte date relevante.

Menționăm faptul, că pentru APL de nivelul 1 este foarte complicat de a obține date precise, deoarece serviciile fiscale și birourile de statistică nu dețin date separate pe localități, doar total pe raion.

Veniturile municipiului Cahul pentru anul 2024 sunt estimate la suma de 195284,2 mii lei.

Menționăm faptul, că la capitolul taxe locale avem o creștere de cca 1834,5 mii lei față de anul 2023.

Dinamica veniturilor pentru anii 2022-2023 și estimările pentru anii 2024-2025 se prezintă în anexele la nota informativă.

Transferurile cu destinație specială, precum și cele cu destinație generală pentru anul 2024 constituie 105437,4 mii lei, adică 54 % din volumul total al veniturilor, celelalte venituri constituie 89846,8 mii lei. Am preconizat din valorificarea prin vânzare a unor bunuri din proprietatea UAT prin scoaterea la licitație a unor bunuri imobile, venituri în mărime de cca 10 mln.lei. O parte din bunuri fiind reflectate în tabelul nr.6 la prezenta notă informativă.

Pentru anul 2024 sunt propuse spre aprobare următoarele taxe:

- taxa pentru amenajarea teritoriului;
- taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul municipiului Cahul;
- taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);
- taxa de aplicare a simbolicii locale;
- taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii;
- taxa de piață;
- taxa pentru cazare;
- taxa balneară;
- taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului Cahul;

- taxa pentru parcare;
- taxa pentru dispozitivele publicitare.

Volumul total al încasărilor din taxe locale preconizate pentru anul 2024 constituie 15177,5 mii lei. Veniturile bugetului local conform clasificăției economice sunt prezentate în tabelul nr.2 anexat la nota informativă.

În ce privește cheltuielile publice pentru anul 2024 sunt estimate în mărime de 231 021,2 mii lei, soldul bugetar negativ de 13 737,0 mii lei va fi acoperit din soldul de mijloace financiare disponibil la 01.01.2024 și 22 mln lei din soldul împrumutului ce se alocă conform destinației pentru finalizarea proiectului ”Modernizarea str. Nufărul Alb, str. Griviței și str. Dunării din mun. Cahul cu lungimea de 3,2 km, precum și intersecției de tip giratoriu și podului de pe str. Griviței – str. Nufărul Alb”. Menționăm faptul, că în 2024 în buget se va încasa ultima tranșă venită sub formă de grant din partea UE în mărime de cca 10,5 mln lei, care se vor îndrepta în fondul de reparație a drumurilor. Menționăm faptul, că fondul de mijloace financiare disponibil se estimează a fi de cca 20 mln lei, cca 17.9 mln lei din supraventuri și 2,1 mln lei din articolele neexecutate la cheltuieli, din cauza duratei procedurilor de achiziții etc. Practic acest buget de la acest compartiment va merge la realizarea lucrărilor la str.Doinelor și segment str.Păcii pentru care a fost semnat deja contractul (cca 20 mln lei) cu antreprenorul și urmează demararea lucrărilor în câteva zile.

La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pentru anul 2024, s-a ținut cont de actele normative și legislative, strategiile și programele care reglementează activitatea autorităților publice locale, actele legislative și normative care reglementează aspectele referitor la retribuirea muncii și de alte norme ce reglementează exercițiul bugetar.

Conform prevederilor art.42 al Legii privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, proiectul bugetului a fost elaborat la cheltuieli fără divizarea după surse de acoperire, cheltuielile fiind în dependență directă (cu excepția celor din transferuri cu destinație specială) de suma veniturilor obținute pe parcursul anului. Aprecierea cheltuielilor publice a fost efectuată prin alocarea resurselor disponibile la programele prioritare, avînd în vedere repartizarea rezonabilă a resurselor între cheltuieli curente și cheltuieli capitale, perfecționînd mecanismul de planificare și raportare bugetară.

Dinamica și evoluția cheltuielilor se prezintă în anexele 1 și 3 la nota informativă. Cea mai mare pondere din volumul total de cheltuieli o reprezintă cheltuielile de retribuire a muncii. Menționăm faptul, că instituțiile din domeniul învățămîntului și școlile sportive se finanțează din transferuri cu destinație specială, fiind competențe delegate către autoritățile publice de nivelul I. Astfel transferurile pentru întreținerea instituțiilor de învățămînt pentru anul 2024 sunt în mărime de 79785,4 mii lei, inclusiv 66874,8 mii lei pentru învățămîntul preșcolar și 12910,6 mii lei pentru învățămîntul extrașcolar. La elaborarea proiectelor de buget pentru anul 2024 a instituțiilor de educație timpurie s-a ținut în primul rînd cont de prioritizarea cheltuielilor stabilite prin lege, precum și atingerea unor obiective noi. Astfel pentru anul 2024 se preconizează continuarea executării lucrărilor de reparație în instituții precum și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale și a infrastructurii acestora. Menționăm că sunt în proces de implementare proiectele care țin de lucrări la Grădinița Nr.2, iar în curînd vor fi anunțate licitațiile la Grădinița Nr.9 și lucrări de către ADR Sud pentru Grădinița Nr.4, dar și vom lucra la atragerea surselor financiare suplimentare. Suplimentar au fost preconizate mijloace financiare pentru asigurarea cu totul necesar atît pe partea de uz gospodăresc, precum și alocare surselor pentru atingerea obiectivelor și priorităților stabilite de conducători cum ar fi procurarea mobilierului, echipamentului moale, aparatelor electrice și alte necesități (prioritățile și necesarul au fost coordonate cu fiecare instituție). Pentru a asigura finanțarea acestor instituții au fost preconizate 66874,8 mii lei. Astfel, au fost preconizate mijloace financiare pentru lucrări capitale în instituțiile de educație timpurie după cum urmează: Grădinița de copii nr. 1 – 1 mln lei pentru executarea lucrărilor de reparații interioare; Grădinița de copii nr. 2 – 1 mln lei pentru lucrări interioare și rețele ingineresti; Grădinița de copii nr. 4 – 200,0 mii lei pentru lucrări de reparație; Grădinița de copii nr. 5 – 200,0 mii lei pentru schimbarea geamurilor și alte lucrări; Grădinița de copii nr. 9 – 400,0 mii lei pentru efectuarea lucrărilor de reparație; Grădinița de copii nr. 14 – 600,0 mii lei pentru efectuarea lucrărilor de reparație interioare.

Menționăm că, statele de personal și efectivul limită atît în instituțiile de educație timpurie cît și în celelalte instituții din subordinea primăriei au fost stabilite în corespundere cu actele normative în vigoare ce reglementează pe anumite domenii stabilirea acestora (de ex. la o grupă de copii cu

activitate 10,5 ore/zi se stabilește 1,55 unități educator și 1,1 unități ajutor educator) precum și după unele priorități și necesități ale instituțiilor publice legate de domeniul de activitate.

Pe domeniul „Cultură” pe lângă cheltuielile prioritare de retribuire a muncii și întreținere, o prioritate este organizarea evenimentelor reprezentative naționale și internaționale, care de altfel sunt atât cartea de vizită a municipiului precum și servesc drept instrumente de bază în promovarea municipiului inclusiv pe plan mondial precum și de promovare a valorilor tradiționale culturale, mai ales odată cu obținerea titlului de Capitală culturală. Astfel și în anul 2024 se preconizează a fi organizat Festivalul ”Mărțișor”, Festivalul de Muzică Clasică „Crescendo”, Festivalul Internațional de Teatru, Festivalul de film MOLDOX, precum și alte evenimente și activități culturale care stau pe agenda Primăriei și se desfășoară în fiecare an, unde acoperim integral sau cofinanțăm aceste acțiuni. Ținem să menționăm faptul, că tot la compartimentul „Cultură” au fost preconizate 1,4 mln lei pentru executarea lucrărilor de reparații în incinta Palatului de Cultură ”Nicolae Botgros” (sala Ansamblului Bobocelul, sala multifuncțională etc) și 400,0 mii lei pentru lucrări de reparații și amenajare la Muzeul Ținutului Cahul, 1,5 mln lei au fost preconizate pentru reparația fațadei Casei de Cultură „Ioana Căpraru” din s.Cotihana. Suntem în căutarea resurselor pentru a construi un nou sediu administrativ cu spații de depozitare exponate pentru muzeul din Cahul etc.

- Pe partea de iluminat public în 2024 se va realiza proiectul pe întreg orașul prin programul de dezvoltare a orașelor poli de creștere din sursele FNDRL, unde contribuția Primăriei în anul 2024 va fi de 2,9 mln lei. Proiectul prevede cu excepția sectorului Centru care este realizat, modernizarea pe tot teritoriul orașului a rețelei de iluminat public, cca 90 de km, 3000 de corpuri Led, 750 piloni etc.
 - Va continua implementarea proiectului ”Renovarea scuarului din preajma Palatului de Cultură”, care prevede, amenajarea scuarului, parcări, havuzuri, alei, spații verzi, iluminat, drum spre Sanatoriu, piste de bicicliști etc, la care va trebui să venim cu contribuție proprie în anul 2024 de 3 mln lei.
 - Continuă lucrările de reparație la Grădinița Nr.2 cu suportul Ambasadei SUA
 - Se va realiza Proiectul ”Reparația Grădiniței de copii nr.4, din sursele FNDRL
 - Reparația Grădiniței de copii nr. 9 cu suportul Primăriei sectorului 6 București, unde cofinanțarea proiectului va fi de cca 400 mii lei;
 - Tot în anul 2024 va fi în implementare proiectul ”Construcția unui teren sportiv multifuncțional în municipiul Cahul, unde contribuția Primăriei mun. Cahul va fi de cca 2 mln lei și tot atât din partea Primăriei mun.Costața
- Total pentru anul 2024 pentru proiectele obținute deja spre finanțare va fi necesar de asigurat cofinanțare de cca 11 mln lei, dar sunt depuse și alte proiecte, ce sunt în așteptare pentru care va fi necesar să asigurăm cofinanțare.

Tot la capitolul proiecte ținem să menționăm că avem proiectul tehnic de reparație capitală a Școlii Sportive, inclusiv bazinele etc, și în 2024 vom căuta mijloace pentru realizarea lui. Dar sunt depuse și alte proiecte care sunt în proces de evaluare sau în procedura de licitații (ex. Extinderea sistemului de supraveghere video în oraș).

Tocmai în acest sens a fost constituit un fond local de contribuții în proiecte cu valoarea de 11 mln lei. Evident, dacă va fi necesar mai mult vom examina sursa și posibilitatea alocării și a altor mijloace. În anexa 8 la proiectul de decizie sunt prezentate proiectele prioritare pentru anul 2024 care vor fi continuate, în funcție de graficul și resursele disponibile pentru implementare, însă evident pentru realizarea tuturor sunt necesare bugete enorme, iar echipa Primăriei este în proces de identificare a diferitor programe de suport pentru realizarea a cât mai multe obiective. Vom actualiza PUG ul ținând cont și de noile proiecte de infrastructură a rețelelor în oraș și vom elabora documentația privind amenajarea zonei Lacului Frumoasa., inclusiv căutăm resurse pentru elaborarea studiului de fezabilitate/documentației tehnice pentru construcția Filarmonicii din Cahul în locul unde este astăzi amplasată vechea judecătorie, după transmiterea bunului imobil din partea statului. Vom continua lucrul privind o mai bună gestionare și evidență a bunurilor patrimoniului public, după delimitările bunurilor, înregistrări etc.

Anul 2024, este la fel un an de șantier pentru lucrările de construcție/reabilitare a rețelelor de apeduct și canalizare cu asistența Germaniei și UE, de aceea pe aceste zone de intervenție nu vom putea preconiza careva lucrări de reparație drumuri, mai ales că nu avem resursele necesare în acest sens.

Vom contracta deasemenea întreținerea curentă a drumurilor (lucrări de greidare unde este posibil) și lucrări de aplicare a marcajului rutier. Vom căuta resurse pentru modernizarea pe etape a tuturor semafoarelor din localitate și a iluminării a cât mai multe treceri de pietoni. Suntem în așteptarea transmiterii unor bunuri imobile din proprietatea statului în proprietatea municipiului pentru a dezvolta și alte proiecte sociale prin crearea de spații suplimentare pentru societatea civilă, dar și de instruire pentru copii și tineri, inclusiv cu dizabilități.

Legat de proiectul pe domeniul apă și canalizare, care este în implementare, în bugetul 2024 a fost preconizată contribuția locală de 1 mln lei, anual, în asigurarea serviciilor de consultanță și inginerie pe care și-a asumat-o Consiliul municipal Cahul conform acordului de finanțare .

Despre Zona „Lacul Sărat” un alt proiect important pentru municipiul Cahul, am elaborat proiectul tehnic pentru forarea sondei și căutăm soluții de promovare a acestui proiect iar în cadrul Programului UE4Cahul a fost inclus în portofoliul investițional al regiunii.

Vom continua lucrul cu rezolvarea problemei cîinilor fără stăpîn, în bugetul municipiului Cahul pentru anul 2024 au fost preconizate cca 400,0 mii lei pentru acoperirea costurilor de gestionare a acestui domeniu, cheltuieli de sterilizare, transport, remunerare etc.

Pe domeniul social, au fost alocate 1300 mii lei pentru constituirea fondului de susținere a populației ce va fi utilizat în corespundere cu Regulamentul aprobat de către Consiliul municipal Cahul pentru acordarea facilităților la transportul public, subvenționarea abonamentelor pentru unele categorii de cetățeni, mai ales în contextul majorării costului pe călătorie. De asemenea au fost preconizate mijloace financiare în mărime de 900,0 mii lei pentru acordarea indemnizației unice la nașterea copiilor în corespundere cu Regulamentul aprobat de către Consiliul municipal Cahul precum și pentru acțiuni de tineret și premiarea persoanelor ce au obținut performanțe sportive. Suplimentar au fost preconizate mijloace financiare în mărime de 500,0 mii lei în fondul de acordare a indemnizațiilor unice pentru veterani (participanți la cel de-al II-lea război mondial, războiul pentru integritatea și independența Republicii Moldova, războiul din Afganistan) .

Pe lângă cele expuse mai sus, ținem să menționăm faptul, că de asemenea au fost preconizate mijloace financiare pentru onorarea obligațiilor financiare legate de împrumut care a fost utilizat ca și cofinanțare la proiectul reparației străzilor Griviței, Nufărul Alb și Dunării etc, în mărime de 16,9 mln lei. De asemenea și în 2024 este planificată suma de 1500,0 mii lei care va fi valorificată în cadrul apelului de proiecte lansat către cetățeni conform Regulamentului de bugetare participativă unde în ultimii ani au fost realizate mai multe spații de joacă pentru copii, etc. După experiența ultimilor ani observăm tot mai mare implicare cetățenească în probleme ce țin de localitate, tot mai mulți aplicanți și doritori de a participa în cadrul acestei inițiative.

Anexe la nota informativă:

Tabelul 1: Structura bugetului local conform clasificăției;

Tabelul 2: Veniturile bugetului local conform clasificăției economice;

Tabelul 3: Cheltuielile bugetului local conform clasificăției funcționale;

Tabelul 4: Sinteza programelor de cheltuieli ale bugetului mun.Cahul;

Tabelul 5: Informație privind efectivul de personal pe autorități-instituții bugetare, unități.

Tabelul 6: Lista bunurilor pasibile privatizării

Specialist principal al Primăriei municipiului Cahul
în domeniul planificării, gestionării și controlul
resurselor financiare publice

Natalia CULEVA